

Br. 15

EUROKAZ

ČASOPIS O EVROPSKOJ
INTEGRACIJI CRNE GORE

me4.eu
eu4.me
ja za evropu, evropa za mene

Ministarstvo
evropskih
poslova

EUROKAZ

Časopis o evropskoj integraciji Crne Gore

BROJ: 15

IZDAVAČ:

Ministarstvo evropskih poslova

UREĐIVAČKI TIM:

Direkcija za informisanje javnosti o pregovaračkom procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji
Ministarstvo evropskih poslova

Bulevar revolucije 15, Podgorica
E-mail: nada.vojvodic@mep.gov.me
Web: www.mep.gov.me
www.eu.me

GRAFIČKI DIZAJN:

Denis Ćupić

SADRŽAJ

AKTUELNO

- 4—6 Zenović: Crna Gora na pragu evropske budućnosti
- 7—9 Poljska snažno podržava evropsku perspektivu Crne Gore
- 10—13 Značajan korak ka punopravnom članstvu u EU
- 14—15 Plan rasta ili kako brže do prosječnog životnog standarda u EU?
- 16—17 Vlast većinski podržala, opozicija kritikuje Platformu o evropskim integracijama premijera Milojka Spajića
- 18—19 Slovenija je vjetar u leđa, ali angažman Crne Gore je ključan

EU U CRNOJ GORI

- 19—20 Potprogram MEDIA idealan za filmske stvaraoce
- 21—23 Durmitor-inspiracija-kreacija-inovacija
- 24—26 Resursni centar: prvi crnogorski Dom aktivizma
- 26—28 Crna Gora dio Interreg Evropa programa: Dijeljenje rješenja za bolje politike
- 28—31 Srednjoškolci „buzzovali“ o Evropskoj uniji

FOTOKOLAŽ

CRNA GORA NA PRAGU EVROPSKE BUDUĆNOSTI

Autork: dr Predrag Zenović, glavni pregovarač Crne Gore sa Evropskom unijom

Protekla godina bila je jedno od najdinamičnijih poglavlja na evropskom putu Crne Gore. Vođena jasnim ciljevima i odlučnošću da prevaziđe prepreke, naša zemlja je, poput maratonca koji strpljivo i odlučno savladava svaku dionicu, uspjela da zadrži leadersku poziciju među državama Zapadnog Balkana u procesu evropskih integracija. Predanost Vlade Crne Gore, pregovaračke strukture i administracije dala je novi

zamah reformama, stvarajući osjećaj zajedničkog cilja. Dok je početak godine bio ispunjen optimizmom i jasnim planovima za prevazilaženje dugogodišnjih izazova, njen završetak obilježili su konkretni uspjesi – svjedočanstvo o radu, posvećenosti i viziji jedne zemlje odlučne da osigura bolju budućnost za svoje građane. Prelomni trenutak u godini bila je 16. Međuvladina konferencija, kada je Crna Gora dobila pozitivan izvještaj o ispunjenosti privremenih mjerila u oblasti vladavine prava (IBAR). Ovo priznanje, kojim je Crna Gora dobila priliku da odblokira svoj pregovarački proces i nastavi sa privremenim zatvaranjem pregovaračkih poglavlja, bio je rezultat predanog rada i sprovođenja reformi u skladu sa preko 80 složenih privremenih mjerila. Ova mjerila obuhvatala su ključne aspekte vladavine prava kao temelja evropskog projekta, uključujući reforme i imenovanja u pravosuđu, borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, kao i procesuiranje napada na novinare.

© Bojana Čupić Vlada Crne Gore

Naša analiza Izvještaja Evropske komisije pokazuje značajan napredak u 30 pregovaračkih poglavlja. Pored toga, Evropska komisija je odala priznanje Crnoj Gori za brži napredak u odnosu na prethodni izvještaj u čak 13 poglavlja. Posebno se ističe napredak u temeljnim poglavljima 23 i 24, koja se odnose na vladavinu prava, gdje je nakon godina stagnacije napredak prvi put označen kao dobar. Ovo je prvi put da je Crna Gora za napredak u prošloj godini dobila ocjenu vrlo dobrog napretka, i to ne samo u jednom, već u dva pregovaračka poglavlja: 7 – Pravo intelektualne svojine i 10 – Informatičko društvo i mediji. Zadržavajući dinamiku reformi u svim poglavljima, Crna Gora je unaprijedila stanje spremnosti u čak četiri poglavlja, a po prvi put je dobila ocjenu „napredna spremnost“ u poglavlju 7.

Ovaj izvještaj donio je novu energiju pregovaračkom procesu i podstakao motivaciju svih uključenih aktera. Istovremeno, postao je izazov da se postignuti rezultati održe i nadgrade uz jasan pokazatelj da reformski kurs može postati trajna karakteristika našeg evropskog puta. Zatvaranje tri pregovaračka poglavlja (7, 10, 20) u decembru označilo je završnicu uspješne godine u integracijama. Ova poglavlja, vezana za intelektualnu svojinu, digitalizaciju i industrijsku politiku, potvrđuju našu sposobnost da ispunimo evropske standarde, kroz izmjene Zakona o autorskim pravima, novih Zakona o medijima i audiovizuelnim uslugama, te Industrijsku politiku za 2024–2028, koja osnažuje konkurentnost privrede i usklađuje nas s EU ciljevima.

Uspjeh nije bio moguć bez temeljnog usklađivanja zakonodavstva i kontinuirane saradnje sa evropskim institucijama. Ovo je rezultat kolektivnog napora administracije, pregovaračke strukture i svih aktera uključenih u proces. Istovremeno, zatvaranje poglavlja simbol je ne samo onoga što smo postigli, već i onoga što nas očekuje – dalji reformski rad, jačanje institucija i administrativnih kapaciteta i priprema za nova poglavlja koja ćemo zatvoriti na našem evropskom putu.

REFORMSKA AGENDA: INVESTICIJA U EVROPSKU BUDUĆNOST

Napredak Crne Gore na evropskom putu nije se ogledao samo kroz pregovaračke uspjehe, već i kroz osiguranje značajne finansijske podrške iz Plana rasta Evropske unije. Reformska agenda predstavlja ambiciozan plan prilagođen potrebama male i otvorene ekonomije, s ciljem razvoja novij sektora i povećanja diverzifikovanosti privrede, čime se nastoji stvoriti konkurentnija i opornija ekonomija, privlačnija za investitore i manje osjetljiva na eksterne šokove.

Reformska agenda primarno je usmjerena na četiri prioritetne oblasti, i to unapređenje poslovnog okruženja i razvoj privatnog sektora kroz olakšavanje pristupa sredstvima za mala i srednja preduzeća kroz povoljnije finansijske okvire, zatim digitalna transformacija i energetska tranzicija koje obuhvataju projekte unapređenja infrastrukture za obnovljive izvore energije, dok digitalizacija obuhvata razvoj e-uprave, digitalnih obrazovnih alata i jačanje informatičke pismenosti građana. Razvoj ljudskog kapitala uključuje ulaganja u obrazovanje i povećanje zapošljivosti mladih kroz cjeloživotno učenje i praktičan rad. Modernizacija obrazovnih sistema, s posebnim fokusom na digitalno obrazovanje i prilagođavanje radne snage budućim tržišnim potrebama, ima za cilj osiguranje bolje povezanosti između obrazovnih institucija i privrede, čime se stvara mogućnost za praktična iskustva tokom studija i veće šanse za zapošljavanje nakon završetka školovanja. Jednako značajna je reforma pravnog sistema, koja ostaje u središtu svih promjena jer predstavlja osnov za

izgradnju društva jednakih šansi i sigurnog poslovnog okruženja. Povećanje transparentnosti u donošenju odluka, unapređenje pravosuđa i jačanje zaštite prava svih građana dodatno učvršćuju povjerenje građana i evropskih partnera u posvećenost Crne Gore reformama.

Uz sve ove aspekte, sredstva iz Plana rasta Evropske unije, uključujući prvu tranšu od 29 miliona eura predviđenu za kraj 2024. godine, usmjerena su na projekte koji donose konkretne koristi.

IZAZOVI, REFORMSKE OBAVEZE I POGLED UNAPRIJED

Ostvareni uspjesi pružaju razlog za optimizam, ali zahtijevaju očuvanje reformske dinamike i suočavanje s preostalim izazovima. Prioriteti ostaju jačanje pravosudnog sistema, unapređenje administrativnih kapaciteta i borba protiv korupcije. Transparentnost u imenovanjima, naročito u pravosuđu, ključno je za jačanje povjerenja građana i usklađivanje sa evropskim standardima.

Nedostatak administrativnih kapaciteta i dalje je izazov, zbog čega Crna Gora provodi analizu koja će identifikovati slabosti i definirati mjere za unapređenje. Borba protiv korupcije ostaje temelj za jačanje povjerenja između institucija i građana.

Zaštita životne sredine, s naglaskom na implementaciju evropskih standarda, podrazumijeva značajna ulaganja i strateško planiranje. Ovi izazovi predstavljaju priliku

za dokazivanje zrelosti i sposobnosti Crne Gore, što će ojačati povjerenje građana i potvrditi našu posvećenost evropskim integracijama.

Godina za nama pokazala je snagu zajedničkog djelovanja. IBAR, tri međuvladine konferencije, najbolji do sada izvještaj Evropske komisije, SEPA i Reformska agenda i tri privremeno zatvorena pregovaračka poglavlja, obilježili su jednu istinski evropsku godinu u istoriji ove države. European Western Balkans dodjeljuje godišnju nagradu za doprinos evropskim integracijama, a ove godine ta nagrada je pripala Vladi Crne Gore. Administracija, civilno društvo i građani doprinijeli su postizanju konkretnih rezultata, koji su dodatno učvrstili našu poziciju na evropskoj mapi. Jedna od inicijativa koja reflektuje ovu kolektivnu energiju je Barometar 26, dokument koji je predložen kao mehanizam za ubrzanje evropskih integracija, potvrda najšireg društvenog konsenzusa.

Fokus ostaje na vladavini prava i borbi protiv korupcije, koji su temelji demokratskog društva i oslonac za pravnu sigurnost. Uz ove reforme, ne samo da ćemo ostvariti napredak u integracijama, već ćemo stvoriti kvalitetniji život za građane. Na temelju konkretnih rezultata gradimo budućnost u kojoj sigurnost, prosperitet i jednake prilike postaju stvarnost. Obećanje iz samita u Solunu iz 2003. godine postaje realnost, Crna Gora je opet na početku regate država kandidata koja, ploveći nemirnim morima savremenog svijeta i njegovih geopolitičkih izazova, pronosi dalje glas velike evropske ideje.

MALGORZATA LAKOTA-MIKER ZA "EUROPKAZ"

POLJSKA SNAŽNO PODRŽAVA EVROPSKU PERSPEKTIVU CRNE GORE"

Autor: Marko Vešović, RTCG

Ne možemo zamisliti da Crna Gora neće biti u EU u narednim godinama, vjerujemo da će iskoristiti priliku koja joj se pružila. Tim više što je EU promijenila pristup, otvorila se dijalogu i prepoznala potrebu za pristupanjem novih članica, kazala je u intervjuu za "Eurokaz" otpravnica poslova u Ambasadi Poljske Malgorzata Lakota-Miker.

Ona je govorila o prioritetima u susret poljskom predsjedavanju EU, odnosima sa Crnom Gorom, politici proširenja...

Proširenje EU na zemlje zapadnog Balkana vjerovatno će biti visoko na agendi predsjedavanja Vaše zemlje Uniji. U tom kontekstu, kako vidite poziciju Crne Gore, posebno nakon što je dobijen pozitivan IBAR?

Proširenje je najbolji instrument za EU da ojača i promoviše mir, demokratiju, vladavinu prava i prosperitet u Evropi. To je jedan od najboljih kanala za promociju evropskih vrijednosti kao što su demokratija i vladavina prava. Povećava nivo bezbjednosti i stabilnosti našeg okruženja. Posebno sada, kada se vodi rat na istočnoj granici Poljske, čije se posljedice osjećaju i kod nas, još više cijenimo bezbjednost. Svakodnevno smo svjedoci hibridnih napada, rastućih geopolitičkih tenzija i kršenja pravila ranije uspostavljenog međunarodnog poretka. Samo ujedinjeni možemo prevladati sve veće poteškoće, boriti se protiv dezinformacija i širenja velikih sila. Poljska podržava proširenje EU na

zemlje zapadnog Balkana. Oduvijek je bila zagovornik toga, ali pod jednim uslovom - mora biti vidljiva volja zemalja koje teže članstvu i njihov pojedinačni napredak. Poljska je zainteresovana za blisku saradnju između zemalja Zapadnog Balkana i EU. Posvećena je održavanju stalnog političkog dijaloga u svim oblastima od zajedničkog interesa, uključujući, naravno, vanjsku i bezbjednosnu politiku i unutrašnje reforme. Među zemljama u regionu, Crna Gora je ostvarila najveći napredak u evroatlantskim integracijama. Članica je NATO-a od 2017. godine i podržava skoro članstvo u EU. Crna Gora je svojim učešćem u tekućim pregovorima, brojem sastanaka i razgovora održanih na najvišem nivou u Briselu, kao i konsultacijama u Podgorici, poslala jasan signal da svoju budućnost ne vidi van zajednice država i naroda kakva je EU. Junska međuvladina konferencija bila je dodatni impuls za to. Pozitivan IBAR postao je sinonim za evropsku perspektivu. EU je pokazala da se cijeni trud i posvećenost. Moram priznati da sa divljenjem pratim aktivnosti koje su tokom prošle godine preduzeli ministarka za evropske integracije Maida Gorčević, čelnici Ministarstva vanjskih poslova ministar Filip Ivanović i potpredsjednik Vlade i ministar Ervin Ibrahimović, te EU pregovarač Predrag Zenović. Vrijedan doprinos tom procesu dali su i predsjednik Jakov Milatović i premijer Miloško Spajić, koji su poslali jasnu poruku zemljama EU „želimo da Crna Gora postane 28. članica EU 2028. godine“.

Kako ocjenjujete napredak Crne Gore na njenom evropskom putu i na što se moramo usredsrediti tokom poljskog predsjedavanja?

Poljska je prvi put predsjedavala Savjetom Evropske unije u drugoj polovini 2011. godine. Predsjedništvo je bilo u izuzetno teškom periodu u istoriji evropskih integracija, u kojem se EU borila sa krizom sopstvenog identiteta, pokušavajući da odgovori na pitanje o opravdanosti daljeg proširenja EU ili potrebi odustajanja od njega. Evropa se borila sa finansijskom i ekonomskom krizom, krizom u zoni eura, krizom u Bjelorusiji, krizom evropske politike susjedstva, što je dovelo do podjela unutar EU i porasta ksenofobije između naroda i država članica EU. Ako tome dodamo i

Malgorzata Lakota-Miker, otpravnica poslova u Ambasadi Poljske

Foto: Aleksandar Jaredić

činjenicu da je 2009. godine stupio na snagu Lisabonski ugovor, koji je zahtijevao pojašnjenje mnogih pitanja vezanih za njega i predsjedavanje, možemo reći da je prvo predsjedavanje bilo veliki izazov za Poljsku, zahtijevajući zrelost u djelovanju i odgovornost. Ni predsjedavanje 2025. neće biti lako, održaće se u nešto drugačijim okolnostima i glavni akcenat će biti na pitanjima koja se odnose na široko shvaćenu bezbjednost. Tokom prvog predsjedavanja podržali smo Republiku Hrvatsku, koju nazivamo liderom regiona, na njenom putu ka EU. Danas ne možemo zamisliti da Crna Gora neće biti u EU u narednim godinama. Vjerujemo da će iskoristiti priliku koja joj se pružila. Tim više što je

EU promijenila pristup, otvorila se dijalogu i prepoznala potrebu za pristupanjem novih članica.

Crna Gora je jedna od najmlađih zemalja u Evropi, koja se bori sa brojnim problemima, korupcijom, organizovanim kriminalom i problemima u pravosudnom sistemu. U pozitivnom izvještaju Evropske komisije o proširenju, objavljenom 30. oktobra 2024. godine, pozitivno su ocijenjeni naponi Crne Gore. Crna Gora je za samo 12 mjeseci povratila povjerenje EU, ispunila privremene kriterijume za poglavlja 23 i 24, dobila prvi IBAR u istoriji EU, postala prva zemlja kandidat koja je pristupila SEPA, obezbijedila odobrenje Reformske agende u iznosu od preko 380 eura miliona i organizovala dvije međuvladine konferencije. Ovo je razlog za ponos, ali i znak da se ne smije suzdržati od akcije. Slogan poljskog predsjedavanja Evropskom unijom biće "Bezbjednost, Evropo", na šta Crna Gora trenutno treba da se fokusira. Već duže vrijeme suočena sa stranim uticajem, podložna miješanju trećih zemalja i dezinformacijama, treba da brine o sigurnosti svojih građana. Dijalogom i razumijevanjem treba da obezbijedi rješavanje svih spornih pitanja, kako u kontaktima sa susjedima, prije svega Hrvatskom, tako i na crnogorskoj političkoj sceni.

Iz Vaše perspektive, kakav će biti dalji evropski put regiona, posebno Crne Gore, u svjetlu svih trenutnih kretanja u EU i očekivanja koje EU ima od zemalja regiona?

Živimo u teškim vremenima kada je Evropa stavljena na iskušenje. Rat u Ukrajini traje već tri godine. Sukob između Kipra i Turske i obnovljeni izraelsko-palestinski sukob daju se na vidjelo, slabeći pojedinačne ekonomije zemalja i zaoštavajući uspostavljeni poredak. Donald Tramp se sprema da ponovo preuzme vlast i upozorava izlaskom SAD iz strukture NATO-a, ukoliko Evropa ne počne ozbiljno da shvata svoje članstvo u Alijansi.

Stoga će Poljska pokušati da osigura široko shvaćenu bezbjednost Evrope, ne samo vojnu, već i unutrašnju, ekonomsku, energetska, informacionu, prehrambenu i zdravstvenu dimenziju. Kao što sam kazala, Poljska vidi ZB u EU, ali naglašava da ne postoje prečice do EU. Treba se fokusirati na sprovođenje odgovarajućih reformi, njegovati dobre odnose sa susjednim

zemljama i prilagoditi se zajedničkoj vanjskoj i bezbjednosnoj politici EU. U pogledu reformi, izuzetno su važne one koje se odnose na vladavinu prava, pravosuđe, borbu protiv korupcije i funkcionisanje demokratskih institucija. Naročito sada, kada je svijet razderan sukobima, izgradnja dobrih odnosa sa okruženjem i regionalna saradnja treba da budu od ključnog značaja. Poljska pozitivno ocjenjuje reformsku agendu koju je predstavio ZB kao dio svojih planova rasta. Podržavamo aktivnosti u okviru zajedničkog regionalnog tržišta i aktivni smo učesnik Berlinskog procesa. U perspektivi poljskog predsjedavanja EU i V4, uz odgovarajući pristup i uključenje u Inicijativu tri mora, Poljska će pokušati da ojača svoj imidž lidera u regionu srednje i istočne Evrope i podijeli svoja iskustva sa zemljama koje teže ka EU članstvu. Kroz Inicijativu tri mora takođe će podržati zadatke Predsjedništva da proširi EU na zemlje ZB. Jedna od platformi za razmjenu iskustava biće, između ostalog, 10. Samit i Poslovni forum Inicijative tri mora planiran za april 2025. godine u Varšavi i naravno, pored planiranog, značajan broj drugih sastanaka na najvišem nivou. Prema Zapadnom Balkanu, promovisemo pomirenje i dijelimo naše iskustvo iz procesa pristupanja. Oni služe ovoj svrsi, između ostalog projekti koji se implementiraju na Diplomatskoj akademiji Ministarstva vanjskih poslova, kao što su Akademija za proširenje i seminari o pomirenju u Kšišzovi, organizovani za partnere ZB zajedno sa Njemačkom.

Očekujete li da će EU nastaviti da snažno podržava reforme u oblasti vladavine prava u Crnoj Gori?

Reforme u oblasti vladavine prava, koje su uključene u prvi pregovarački klaster, predstavljaju osnovu procesa pristupanja. Prvi klaster se otvara kao prvi i zatvara kao posljednji. Vladavina prava u Crnoj Gori se odnosi na pitanja kao što su nezavisnost pravosuđa, borba protiv korupcije, organizovanog kriminala, obezbjeđivanje slobode medija i osnovnih prava. EU će svakako podržati Crnu Goru u reformama u ovoj oblasti, jer su one, kao što znamo, jedan od najvažnijih prioriteta zemlje. Tokom procesa pristupanja, sve reforme i poteze vlasti u ovoj oblasti pomno prate Evropska

komisija i države članice. U posljednje vrijeme uočene su promjene koje se odnose na izbor i imenovanje sudija, izbor sudija u Sudskom savjetu, skraćivanje vremena rješavanja sudskih predmeta i radnje na suzbijanju korupcije u pravosuđu. Ojačana je saradnja između organa gonjenja i pravosuđa i uvedeni su stroži propisi koji se odnose na krivična djela trgovine ljudima, drogom i oružjem. Nastavak ovih aktivnosti i efikasnija implementacija usvojenih reformi biće odlučujući za postizanje evropskih standarda i ubrzanje procesa pristupanja. Poljska će svakako podržati crnogorske reforme u oblasti vladavine prava, koje su ključne za državu i svakako će biti tema razgovora naših ministara.

Vaša ocjena bilateralnih odnosa Poljske i Crne Gore?

Odnosi između Poljske i Crne Gore opisuju se kao veoma dobri i prijateljski. Odlikuju ih međusobno poštovanje, zajednički interesi i želja za jačanjem stabilnosti u regionu Zapadnog Balkana. Poljska, kao članica Evropske unije i NATO-a, aktivno podržava Crnu Goru u njenom procesu evropskih integracija i saraduje sa Crnom Gorom u okviru Sjevernoatlantske alijanse, dijeleći iskustva u vezi sa modernizacijom oružanih snaga i učestvujući u zajedničkim vojnim vježbama. Predsjednik Andžej Duda i njegova supruga boravili su u zvaničnoj posjeti Crnoj Gori 2021. godine. U 2022. godini u uzvratnoj posjeti boravio je crnogorski predsjednik Milo Đukanović. Poljsko-balkanska poslanička grupa djeluje u poljskom Sejmu, a poljsko-crnogorska parlamentarna grupa prijateljstva u Crnoj Gori. Bilateralna saradnja obuhvata političke, ekonomske, kulturne i društvene aspekte. Crna Gora je jedna od omiljenih destinacija za odmor turista iz Poljske, čiji broj svake godine raste. Naravno, ovo je proporcionalno broju obezbijeđenih vazdušnih linija, uključujući nacionalnu kompaniju LOT, kao i Ryanair ili Wizzair. Zahvaljujući EU Erasmus+ programu, bilježimo sve veće interesovanje, uglavnom crnogorskih studenata, za studiranje u Poljskoj. Popularni univerziteti uključuju Varšavu, Katowice, Vroclav, Opole, Ščećin. Poljski naučnici rado učestvuju na konferencijama koje organizuju crnogorski univerziteti i suorganizuju događaje sa svojim učešćem posvećenim regionu.

Poljski arheolozi više od dvadeset godina sprovode istraživanja u Risnu, gde je poljska grupa arheologa sa Univerziteta u Varšavi otkrila dijelove antičkog grada iz IV vijeka prije nove ere zajedno sa velikim brojem vrijednih artefakata. Poljska strana je 2024. godine, uz saradnju i podršku Centralnog arhiva istorijskih zapisa u Varšavi, nakon više od sto godina prenijela vrijednu arhivsku građu iz vremena Kneževine i Kraljevine Crne Gore u Državni arhiv Crne Gore. Mislim da privreda i dalje ostaje polje za saradnju, jer bilježimo relativno nizak nivo trgovinske razmjene, iako je karakterišu uzlazni trendovi. Poljska u Crnu Goru izvozi uglavnom mašine, mašinsku opremu, hemijske proizvode, prehrambene i industrijske proizvode. Crna Gora u Poljsku izvozi male količine proizvoda, uglavnom aluminijuma, kao i poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. Ambasada Republike Poljske u Podgorici nastoji da promoviše poljske proizvode i poljske kompanije na crnogorskom tržištu, primjer za to je Sajam poljskih proizvoda koji se svake godine organizuje u tržnom centru Big Fashion u Podgorici. Mislim da poljski preduzetnici sve više vide potencijal u sektorima kao što su turizam, obnovljivi izvori energije i infrastruktura, zbog čega će biti jedna od referentnih tačaka u narednoj godini kada Ambasada Republike Poljske bude organizovala razne vrste događaja. Pokušaćemo da svoje iskustvo u zaštiti životne sredine i obnovljivim izvorima energije podijelimo sa Crnom Gorom. Trudimo se da podržimo Crnu Goru u mnogim aspektima. Tokom pandemije Poljska je bila jedna od zemalja koja je isporučila veliki broj vakcina protiv COVID-19 u Crnu Goru, u okviru Poljske razvojne pomoći isporučili smo medicinsku opremu crnogorskim domovima zdravlja, ultrazvučni uređaj KCCG, te opremili stomatološke ordinacije sa stomatološkim stolicama. U 2024. godini popravili smo bezbjednost na planinama obilježavanjem odabranih planinarskih staza na planini Bjelasici. Već godinama u saradnji sa Udruženjem Poljaka u Crnoj Gori svim zainteresovanim crnogorskim građanima nudimo besplatne časove poljskog jezika. Mislim da će 2025. godine Poljska u Crnoj Gori biti još popularnija zahvaljujući ambasadi, koja priprema zanimljive projekte u cilju intenziviranja poljsko-crnogorskih odnosa među pripadnicima različitim starosnih grupa i profesija.

NAKON SEDAM GODINA STAGNACIJE, CRNA GORA PRIVREMENO ZATVORILA TRI PREGOVARAČKA POGHLAVLJA: ZNAČAJAN KORAK KA PUNOPRAVNOM ČLANSTVU U EU

*Autorka: Mirjana Ivanović,
konsultantkinja na projektu EU4ME*

Nakon sedam godina stagnacije u procesu evropskih integracija, Crna Gora je ostvarila veliki uspjeh i 16. decembra, na Međuvladinoj konferenciji u Briselu, privremeno zatvorila tri pregovaračka poghlavlja - Poglavlje 7 (Intelektualna svojina), Poglavlje 10 (Informatičko društvo i mediji) i Poglavlje 20 (Preduzetništvo i industrijska politika). Sa ukupno šest privremeno zatvorenih poghlavlja, uključujući tri iz ranijeg perioda, Crna Gora opravdava status lidera u procesu evropskih integracija na Zapadnom Balkanu.

„Ovaj uspjeh je rezultat predanog rada svih nas koji vjerujemo u evropsku budućnost Crne Gore. Zatvaranjem tri poghlavlja dokazujemo da smo posvećeni reformama i dostizanju evropskih standarda, ali i da imamo kapacitet da budemo dio evropske porodice. Takođe, ovo je i priznanje Brisela za uloženi trud, rad i rezultate“, kazala je za Eurokaz ministarka evropskih poslova Maida Gorčević.

Ona je istakla da postignuti napredak u pregovorima predstavlja jasnu potvrdu kredibiliteta i posvećenosti Crne Gore evropskom putu.

NAPREDAK U OBLASTI INTELEKTUALNE SVOJINE

Šef radne grupe za pregovaračko poghlavlje 7 Nebojša Mugoša iskazao je zadovoljstvo zatvaranjem poghlavlja, ocjenjujući da je postignut veliki uspjeh i da je Crna Gora dobila zaslužno priznanje za rezultate koje je ostvarila.

„Privremeno zatvaranje Poglavlja 7 potvrđuje značajan napredak u zakonodavnom usklađivanju i sprovođenju prava intelektualne svojine. Dva seta izmjena Zakona o autorskim i srodnim pravima usvojena ove godine, kojima su implementirani Marakeški sporazum i s njim povezana EU direktiva, zatim Direktiva o jedinstvenom digitalnom tržištu i tzv. „Satellite and cable“ direktiva broj 2, kreirali su napredan pravni okvir za ostvarivanje prava iz ove oblasti“, kazao je Mugoša za Eurokaz.

Pojašnjava i da su brojni benefiti kako za pojedince tako i za privredu od zaštite prava intelektualne svojine, ali da i dalje ima prostora za jačanje svijesti i povećanje znanja o ovoj oblasti.

Prava intelektualne svojine su, pojašnjava Mugoša, privatna prava, a broj postupaka za njihovu registraciju i zaštitu od povrede primarno zavisi od zainteresovanosti nosilaca prava. Najviše postupaka za zaštitu prava industrijske svojine (žig, patent, dizajn) od povrede u Crnoj Gori odnosi se na zaštitu žigova, koje najčešće procesuiraju Tržišna inspekcija i Uprava carina.

„Prošle godine Tržišna inspekcija je izvršila preko 800 inspeksijskih kontrola u oblasti prava industrijske svojine, od kojih je u 108 kontrola utvrđeno postojanje povrede žigova. Kada su u pitanju autorsko i srodna prava, najveći broj postupaka, koji ide i do blizu 200 godišnje, vodi se pred Privrednim sudom Crne Gore.

Foto: Međuvladina konferencija, Brisel, 16. decembar 2024.

Foto: Međuvladina konferencija, Brisel, 16. decembar 2024.

Kada je riječ o registraciji prava, prosječno se godišnje podnese oko 2,5 hiljada međunarodnih i oko 500 nacionalnih prijava za registraciju žigova, dok je broj prijava za registraciju patenata i industrijskog dizajna, naročito nacionalnih, znatno manji", rekao je Mugoša.

On je dodao da će u narednom periodu Crna Gora biti posvećena implementaciji zakonodavnog okvira i jačanju administrativnih kapaciteta.

DIGITALIZACIJA I SIGURNOST U FOKUSU

Privremeno zatvaranje Poglavlja 10 označava značajan napredak u razvoju informatičkog društva i medija. Ružica Mišković, šefica radne grupe za ovo poglavlje, za Eurokaz kaže da građani Crne Gore već uživaju

brojne prednosti napretka u oblastima elektronskih komunikacija, sajber bezbjednosti, digitalnih usluga i medijskog pluralizma.

„Razvijamo moderniji portal eUprave i unapređujemo sajber bezbjednost kroz formiranje Agencije za sajber bezbjednost. Takođe, značajne investicije u telekomunikacionu infrastrukturu omogućavaju građanima da uživaju u najsavremenijim servisima“, kazala je Mišković.

Ona je istakla je da građani već osjećaju benefite reformi kroz elektronske usluge poput eZdravlja i eObrazovanja.

„Medijska strategija, prva koja je donijeta u Crnoj Gori je, kroz svoje ciljeve i aktivnosti, definisala upravo pitanja kako suzbiti, odnosno eliminisati govor mržnje i dezinformacije i na koji način osnažiti kapacitete u cilju

što adekvatnijeg djelovanja u medijskom prostoru“, pojasnila je Mišković i naglasila važnost edukacije građana o sigurnijem djelovanju u digitalnom prostoru.

Privremeno zatvaranje poglavlja nije kraj obavezama Crne Gore - Evropska komisija ne spava, a ne da ni nama da drijemamo. Iako je naša država usklađena sa propisima iz ove oblasti, postoji čitav set nove pravne tekovine EU na čijem usklađivanju treba dalje da radimo.

PODRŠKA PREDUZETNIŠTVU I INDUSTRIJI

Crna Gora će, sprovođenjem politika iz Poglavlja 20 - Preduzetništvo i industrijska politika, unaprijediti konkurentnost preduzeća, olakšati pristup evropskom tržištu i doprinijeti razvoju moderne, inovativne privrede, na principima održivog razvoja, ocijenila je šefica za to pregovaračko poglavlje, Maja Jokanović.

Ona je za Eurokaz kazala da će crnogorska preduzeća osjetiti brojne benefite kroz sprovođenje mjera i aktivnosti koje se preduzimaju u okviru realizacije preduzetničke i industrijske politike i koje su u najvećoj mjeri usmjerene na kontinuirano unapređenje poslovnog okruženja i jačanje konkurentnosti privrede.

„U ovim oblastima se već u kontinuitetu sprovode brojne aktivnosti, što je i doprinijelo uspjehu da se poglavlje privremeno zatvori. Poseban akcenat stavljen na eliminaciju biznis barijera sa kojima se susreće poslovna zajednica kroz konkretne aktivnosti i međuresornu saradnju, a dodatno i na sprovođenju aktivnosti na planu suzbijanja neformalne ekonomije, na kom planu je utvrđen cijeli set raznovrsnih mjera i aktivnosti. Takođe je važno napomenuti i donošenje novog Zakona o rokovima izmirenja novčanih obaveza čija će adekvatna primjena spriječiti kašnjenja u plaćanjima i time omogućiti dodatni vid zaštite mikro, malim i srednjim preduzećima kojima dugi periodi naplate stvaraju probleme nelikvidnosti“, kazala je Jokanović.

„Važno je naglasiti rezultate implementacije u ključnim oblastima poglavlja u podršci jačanju prerađivačkih kapaciteta i modernizaciji industrije, razvoju inovacione infrastrukture, podršci start up-ovima i malim i srednjim

preduzećima, kao i u digitalnoj transformaciji i daljem razvoju industrije na principima održivog „zelenog“ poslovanja“, navela je Jokanović.

Sve aktivnosti koje se sprovode kroz ovo poglavlje, kako je poručila, doprinose stvaranju fer i konkurentnog poslovnog ambijenta, povećanju zaposlenosti i investicija, sa fokusom na podršku sektoru mikro, malih i srednjih preduzeća, koja su ključni stub svake privrede.

Osvrćući se na naredni period, ona je kazala da će biti potrebno dalje kontinuirano unapređenje poslovnog ambijenta u skladu sa načelima EU industrijske i preduzetničke politike, jačanje administrativnih kapaciteta za implementaciju uz dijalog privatnog i javnog sektora za zajedničku efikasnu implementaciju preduzetničke i industrijske politike, kao i sektorskih politika unutar ovog poglavlja.

NASTAVAK EVROPSKOG PUTA

Iako je zatvaranje tri poglavlja veliki uspjeh, ministarka Gorčević upozorava da ovaj rezultat predstavlja samo jedan od koraka na zahtjevnom evropskom putu.

„Privremeno zatvaranje znači da smo na pravom putu, ali reforme moraju biti dosljedno sprovedene kako bismo osigurali održiv napredak i ispunili sve standarde EU“, kazala je ona.

Ministarka je naglasila da se posvećenost reformama i implementaciji evropske pravne tekovine mora dodatno intenzivirati kako bi se osigurao uspješan završetak pregovaračkog procesa.

Crna Gora ima ambiciozan plan da do kraja 2026. godine zatvori sva pregovaračka poglavlja, čime bi bila spremna za članstvo u Evropskoj uniji do 2028. godine, kao njena 28. članica.

Ministarka je istakla da će naredne godine biti ključne za sprovođenje reformi, naročito u oblastima vladavine prava, ekonomskog upravljanja i administrativnih kapaciteta.

„Uvjereni smo da zajedničkim naporima i strateškim planiranjem možemo postići ovaj cilj i pridružiti se evropskoj porodici, u skladu sa vizijom naše budućnosti“, zaključila je Gorčević.

PLAN RASTA ILI KAKO BRŽE DO PROSJEČNOG ŽIVOTNOG STANDARDA U EU?

Autor: Bojan Vujović, generalni direktor Direktorata za koordinaciju finansijske podrške EU

Slijedeći potrebu država Zapadnog Balkana da proces pristupanja EU, koji se dominantno odvijao kroz politički dijalog, postane dominantno proces ekonomske integracije, Evropska komisija je 8. novembra 2023. godine usvojila predlog novog Plana rasta za Zapadni Balkan. Osnovni cilj programa je ubrzanje procesa proširenja, te brže dostizanje prosječnog ekonomskog razvoja unutar EU, odnosno brža ekonomska konvergencija regiona Zapadnog Balkana. Ključna pretpostavka novog pristupa Evropske unije je da će sprovođenje reformi, uz izdašniju finansijsku podršku imati pozitivan efekat na ekonomski rast ekonomija država kandidata. Niz najavljenih inicijativa EU koje su uvezane s novim planom, kao što je uvođenje olakšanog protoka robe, usluga i novca, imaće za cilj da ojačaju ekonomije Zapadnog Balkana i pripreme ih da postanu dio velikog, Jedinostvenog tržišta EU.

U tu svrhu, predložen je novi Instrument za reforme i rast za region Zapadnog Balkana vrijedan šest milijardi eura za period 2024-2027. Regulativom EU 2024/1449 definisano je da paket finansijske podrške podrazumijeva kombinaciju 2 milijarde eura bespovratnih sredstava EU i 4 milijarde eura kreditnih sredstava međunarodnih finansijskih institucija dodijeljenih pod povoljnim uslovima. Na osnovu propisane metodologije EU (koja se bazira na formuli koja uključuje promjenjive kao što su broj stanovnika i bruto domaći proizvod), za Crnu Goru će novim planom biti opredijeljeno 383,5 miliona eura za četvorogodišnji period. Strukturu ovog iznosa čini oko 273 miliona eura zajmova koje EU dodjeljuje pod povoljnim uslovima i 110 miliona bespovratnih sredstava EU.

Ova finansijska podrška je uslovljena ispunjenošću niza reformskih mjera u različitim oblastima javnih politika, kao i dodatnih kriterijuma u oblasti demokratije,

vladavine prava i ljudska prava, koji su definisani pojedinačno za svaku od država Zapadnog Balkana u formatu Reformske agende, zvaničnog dokumenta koji su države podnijele na odobravanje Evropskoj komisiji. Uz najavljene reforme, za dodjelu finansijske podrške važno je i dodatno poštovanje drugih opštih uslova u dijelu makro-finansijske stabilnosti, dobrog upravljanja javnim finansijama, transparentnosti i nadzora nad budžetom.

Nakon opsežnih konsultacija sa Evropskom komisijom, Vlada je 26. septembra 2024. usvojila Reformsku agendu 2024-2027 za Instrument EU za reforme i rast, nakon čega je ona odobrena od strane Evropske komisije krajem u oktobru ove godine. Finalni dokument sadrži 32 indikativne prioritete reformske mjere u okviru četiri oblasti politika, 14 podoblasti politika (sektora) i 130 koraka definisanih kao neophodne za ispunjavanje reformi. Definisani koraci ujedno sadrže i pokazatelje uspjeha (indikatore), koji će biti osnov za praćenje napretka u sprovođenju reformskih mjera i procjenu EU o ispunjenosti uslova za dodjelu sredstava.

Paralelno sa usvajanjem Reformske agende, radi se intenzivno i na korišćenju mogućnosti koje je EU ponudila kroz ostale stubove Plana rasta. Svim građanima i privrednim subjektima biće olakšan platni promet sa državama Jedinostvene oblasti plaćanja u eurima (SEPA), čiji je Crna Gora formalni član od novembra ove godine. Dodatno, očekuju nas konkretne koristi iz postepene integracije u jedinstveno digitalno tržište, poput članstva u digitalnim habovima, upotrebe Jedinostvenog digitalnog novčanika, veće dostupnosti bežičnog interneta na javnim površinama u našim opštinama i većeg obima primjene digitalizovanih javnih usluga.

Iako je predlog Plana rasta za Zapadni Balkan doživljen različito u državama regiona, ali i u državama članicama EU, svakako je pokrenuo suštinski važno pitanje koje prožima proces pristupanja EU – koliko brzo možemo dostići prosječni stepen razvoja država članica EU i kako EU može pomoći našim građanima da žive istim standardom kao građani EU? Evropska komisija je tokom koncipiranja Plana rasta koristila rezultate posebne studije Evropske banke za obnovu i razvoj s početka 2024. godine pod nazivom Može li Zapadni Balkan dostići životni standard u EU? Rezultati ekonometrijskog modela u tom trenutku nisu bili ohrabrujući – bez Plana

rasta region bi mogao dostići prosječni životni standard u EU u najboljem slučaju 2046, a u najgorem slučaju 2093. godine. Sada, uz Plan rasta, jasno je da će, ako ovako koncipiran plan bude do kraja i sproveden, niz konkretnih koristi – počevši od finansijske podrške EU, preko uticaja pristupanja određenim oblastima evropskog tržišta i sprovođenja velikih infrastrukturnih projekata, do finansijskog efekta reformi koje ćemo sprovesti imati pozitivan uticaj na stopu ekonomskog rasta na srednji rok. Vrijeme će svakako pokazati da li će takav efekat, uz sve multiplikativne faktore, biti dovoljan da ispuni ambicioznu najavu Evropske komisije da bi ovakav plan mogao duplirati stopu ekonomskog rasta regiona do 2030. i skрати period ukojem bi region mogao dostići prosječnu stopu rasta i razvoja na nivou EU 27. U slučaju Crne Gore, Plan rasta je instrument čije sprovođenje će ići u korak sa ubrzanjem pregovaračkog procesa i biće element koji će pomoći da se već u ovoj fazi pristupanja i u svakodnevnom životu uvjerimo da nas Evropska unija doživljava kao buduću državu članicu. Odgovornost Vlade, Skupštine, sudstva,

tužilaštva i cjelokupnog sistema institucija će u narednom periodu biti utoliko veća – da na vrijeme i kvalitetno sprovedu sve reformske mjere na koje ćemo se obavezati Reformskom agendom. Pritom na ovaj proces sprovođenja reformi ne treba gledati samo kao na mehanizam koji će pomoći da nam Evropska unija dodijeli dodatna sredstva finansijske podrške. Uz nesumnjivu važnost ovih sredstava, puno je važnije da ključnim reformama poput reforme upravljanja državnih preduzeća, preko unapređenja rada inspeksijskih službi, digitalizacije javnih usluga, usklađivanja sa Energetskim tržištem EU, pa do unapređenja sistema obrazovanja, izgradnje novih škola i vrtića i reformama u oblasti vladavine prava stvorimo bolje i pravednije uslove za ekonomsku aktivnost svakog od nas. Jedino na taj način ćemo biti u prilici da i ovim setom reformi doprinesemo daljoj transformaciji društva, što će učiniti da trenutak kada postanemo država članica EU bude samo krajnja, formalna potvrda da je Crna Gora u punom smislu dio Evropske unije.

Foto: Bojan Vujović, Izvor: Vlada Crne Gore

U GODINI U KOJOJ JE CRNA GORA ZATVORILA TRI POGHLAVLJA, POTPISALA IBAR, VLADA PROMOVISALA "BAROMETAR 26"

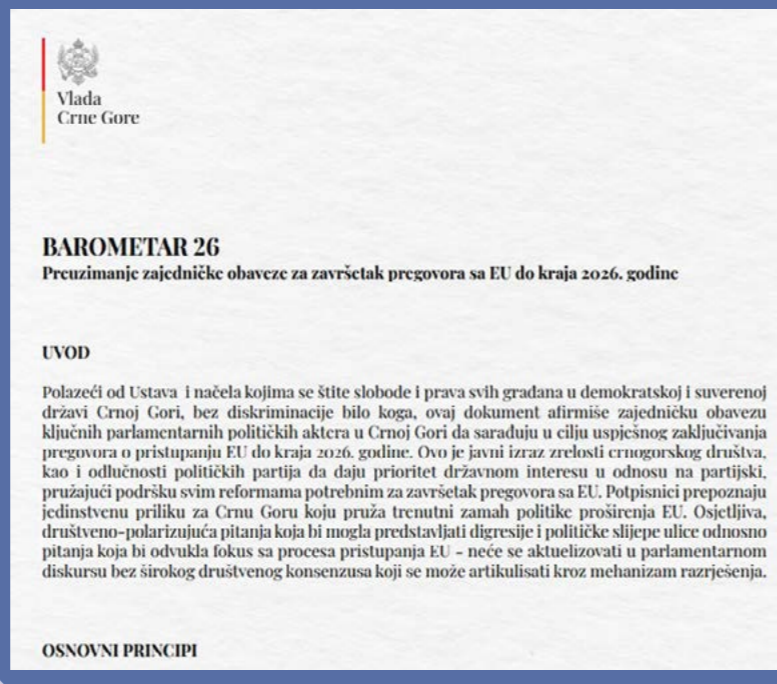
VLAST VEĆINSKI PODRŽALA, OPOZICIJA KRITIKUJE PLATFORMU O EVROPSKIM INTEGRACIJAMA PREMIJERA MILOJKA SPAJIĆA

Autor: Milan Žugić, Agencija MINA

Podgorica – Svi koji budu dio "Barometra 26", moći će da kažu da su uveli Crnu Goru u Evropsku uniju (EU), poručio je premijer Milojko Spajić na predstavljanju tog dokumenta kojim se, kako se ističe, afirmiše zajednička obavezu ključnih parlamentarnih političkih aktera u Crnoj Gori da saraduju u cilju uspješnog zaključivanja pregovora o pristupanju sa EU do kraja 2026. godine.

Foto: Vlada/arhiva

Vlada je "Barometar 26" predstavila na konferenciji za novinare 26. novembra, kada je Spajić kazao da je ambicija da za dvije godine Vlada zatvori 30 poghlavlja. "To je najambiciozniji projekat koji je Crna Gora vidjela, i on podrazumijeva ogromno zalaganje svih činilaca vlasti i društva. Svi koji budu dio Barometra 26 moći će da kažu da su uveli Crnu Goru u EU", istakao je Spajić i dodao da je ovo tema nadnacionalnog karaktera i sve podjele treba staviti po strani. Ta ambicija poručio je Spajić, podrazumijeva zatvaranje 30 poghlavlja za dvije godine. "Razumijete magnitudu ambicije koju ova vlada podrazumijeva. Potrebni su nam svi parlamentarci, lideri, svi lideri društva koji su pomogli da proces popisa dovedemo do kraja i ispravno na pomirateljski način, tako bismo voljeli da svi mogu da slave 2028, kada je ulazak Crne Gore u EU potpuna realnost", kazao je Spajić.

U dokumentu se navode četiri osnovna principa: Obaveza ispunjavanja evropske reformske agende, transparentnost i javna odgovornost, fokus na državno jedinstvo, poseban tretman polarizujućih pitanja i dobrosusjedski odnosi i odnosi sa državama članicama EU.

Izvjestilac Evropskog parlamenta za Crnu Goru Marjan Šarec smatra da svaki dokument, koji ima za cilj okupljanje politike oko zajedničkog cilja je dobro došao.

"Pokazalo se u prošlosti, a to ne samo u Crnoj gori, nego in u drugim zemljama, da ako politika ima zajednički cilj, ne obazirivši se na postojeće nesuglasice oko pojedinih unutrašnjepolitičkih pitanja, ima i konkretne zadatke. Drugo je pitanje iskrenih namjera svih aktera. Ako tih namjera ima, onda su takve inicijative uspješne", rekao je Šarec za novi broj "Eurokaza".

foto: www.gov.si /arhiva/

Upitan koliko je u ovom trenutku važno da se svi politički akteri u Crnoj Gori ujedine kako bi država ispunila cilj, članstvo u EU Šarec je odgovorio da je to od velike važnosti. "Crna gora nije prvi put u ovakvoj situaciji. Bilo je potrebno političke mudrosti i snage pa i visoki stepen jedinstva, da bi se ostvarila nezavisnost. Drugi važan projekat je bio ulazak u NATO, gdje se se Crna gora pokazala kao pouzdan partner s kojim se može računati. I tako smo došli do trećeg istorijskog momenta, koji se dešava baš ovdje i sada. Da biste ostvarili takav veliki projekt, trebate imati snage, volje i jedinstva (naravno ne u 100%, ali dovoljno za postignuće rezultata). Sve to govorim iz iskustva Slovenije kao države pa i sopstvenih političkih iskustava", poručio je Šarec.

Opozicione partije nijesu podržale Barometar 26. DPS su poručili da "Barometar 26" predstavlja providan pokušaj prikrivanja antievropskog karaktera značajnog dijela vladajuće većine. U Građanskom pokretu URA da Barometar 26 nije poziv na konsenzus svih aktera već "politički pojas za spasavanje Milojka Spajića, koji je svjestan da u vladi i većini nema konsenzus o evropskom putu". I iz SD-a u naveli da Barometar 26 izostavlja suštinske odgovore na evropske izazove, ali i služi kao sredstvo za politički obračun unutar aktuelne parlamentarne većine.

Većina partije koje čine Vladu podržale platformu "Barometar 26"

Iz PES-a su su rekli da je zatvaranje poghlavlja 7, 10 i 20, dodatan podstrek da misiju platforme Barometar 26 dovrši u zacrtanom roku što bi obezbijedilo zatvaranje svih poghlavlja do kraja 2026.

Iz Nove srpske demokratije kazali su da nemaju ništa protiv inicijative i da će je podržati. Socijalistička narodna partija poručila je da će podržati "Barometar 26" koji afirmiše zajedničku obavezu ključnih političkih aktera u državi da saraduju u cilju uspješnog zaključivanja pregovora o pristupanju Evropskoj uniji (EU) do kraja 2026. godine.

Šarec ističe da je politici najbitnije znati za potrebe određenog vremena i šta raditi, da bi iskoristili prozor mogućnosti, koja se pruža. "Kad se prozor zatvori, kasno je. Neke zemlje su bile na dobrom putu prema EU prije nekoliko godina, ali su se sticajem okolnosti i pogrešne politike našle u nezavidljivim okolnostima. Danas je takvo vrijeme, koje zahtjeva fokus na zatvaranje poghlavlja, pri tome ne mislim samo na kvantitet, nego i na kvalitet. A sva pitanja, koja bude jake emocije u društvu i djele treba ostaviti za neko drugo vrijeme. Tako barem ja mislim i preporučujem ali ja nisam jedan od rukovodećih ljudi u Crnoj gori i nemam taj utjecaj na politiku. Za kraj bih samo još napomenuo, da su građani Crne gore u čak 80% skloni pridruživanju EU i to nije kapital koji se baca tek tako. Ne zaboravimo, sve što radimo, radimo za bolji život građana Crne gore i budućih pokoljenja", zaključio je Šarec.

Spajić je na prijemu povodom zatvaranja tri pregovaračka poghlavlja sa EU u okviru mađarskog predsjedavanja, koji su za diplomatski kor, članove Vlade i Parlamenta priredili on i ambasador Mađaske Jožef Nedeši ukazao da članstvo u EU nije samo zadatak Vlade već cjelokupnog društva i podsjetio na platformu „Barometar 26“ koja ima za cilj da okupi sve društvene aktere koji mogu dati doprinos ovom cilju. "U odnosu na to kako će se pojedini odrediti prema istoj biće jasnije prave i iskrene namjere. Ali to će značiti i da znamo na čemu smo i sa kojim snagama idemo naprijed. Jer je naprijed naš jedini put" poručio je Spajić.

Crna Gora je u procesu pristupnih pregovora otvorila sva poghlavlja i privremeno zatvorila šest.

SLOVENIJA JE VJETAR U LEĐA, ALI ANGAŽMAN CRNE GORE JE KLJUČAN

Autorka: Jovana ĐURIŠIĆ

PODGRORICA – Iako će od januara, predsjedavanje Savjetom EU preuzeti Poljska, velike nade, naša zemlja u narednom periodu polagaće u Sloveniju. Razlog za to je, što će, u narednih pet godina, izvjestilac Evropskog parlamenta za Crnu Goru biti Marjan Šarec, Slovenac koji vrlo dobro poznaje Balkan, dok će njegova sunarodnica Marta Kos, biti na poziciji evropske komesarke za proširenje.

Mada je naglasila da neće biti prečica, i da se nikome neće gledati „kroz prste“ kada je u pitanju proširenje, zemlje kandidati se ipak nadaju da će, to što Kos dolazi sa Balkana, biti vjetar u leđa njihovim težnjama da se pridruže EU.

Kos je, već po samom preuzimanju dužnosti, naglasila da bi za vrijeme njenog mandata, jedna ili više zemalja mogli završite proces proširenja. Pozvala pozvala na bivšu zajedničku državu kao dokaz da dobro poznaje region Zapadnog Balkana.

Potvrdila je pred evropskoim poslanicima da će osigurati da put ka pridruživanju EU ostane u potpunosti zasnovan na zaslugama. »Ja jesam za ambiciju, ali ne može biti prečica i nikada neću ugroziti kvalitet zbog brzine« podvukla je Kos.

Evropski parlament

Sa druge strane, Marjan Šarec, koji je bio i premijer Slovenije, već je boravio u Crnoj Gori i sa domaćim zvaničnicima razgovarao o poslu koji mu je povjeren u narednih pet godina.

Upitan koliko će Crnoj Gori, značiti, to što će na važnim pozicijama, biti neko iz regiona, ko poznaje sklonosti Balkana, Šarec je za Eurokaz ocijenio da je to u svakom pogledu od velike važnosti.

»Jer teško je raditi neku stvar ako je ne poznaješ i treba ti mnogo vremena da shvatiš neke stvari. Balkan je oduvijek bio specifičan region i kao takvog treba ga tretirati. Bilo je slučajeva u prošlosti da su neki izaslanici iz zapadnih zemalja pogrešno pristupali problemima jer nisu shvatali o čemu se zapravo radi« ocijenio je Šarec za Eurokaz.

Stav Slovenije je, pa i njega kao njenog nosioca vlasti, kaže Šarec, uvijek bio sklon pristupanju ne samo Crne Gore, nego i drugih zemalja Zapadnog Balkana, ali napominje da bez angažmana Crne Gore, sve to neće vrijediti.

»Što se tiče uloge Marte Kos i mene, mi sada zastupamo Evropsku komisiju i Evropski parlament tako da treba imati to u vidu kada govorimo o stavovima. Naš zadatak sigurno jeste da što više pridonesemo uspješnoj integraciji. Ali bez angažmana Crne Gore, odnosno njenih nosilaca vlasti pa i opozicije, sigurno nećemo moći. Jer na kraju krajeva odlučuju lideri zemalja članica i poslednja riječ će biti njihova« naveo je Šarec.

Bio je, kaže, jednom u toj ulozi kad se donosila odluka o Sjevernoj Makedoniji i Albaniji, da počnu pregovore.

»Tako da mi je vrlo dobro poznato kako to ide. Ja svakako stojim na stavu, da zemlja koja postigne napredak mora biti i nagrađena, da ne bi ponestalo volje. Ali i Crna Gora ne smije se opustiti ni za tren na ovom putu« podvlači evropski poslanik.

Veto nijedne zemlje članice ne smije biti sredstvo za postizanje interesa

Govoreći o inicijativi Slovenije i Njemačke, kojom se traži ukidanje veta kada su u pitanju bilateralne nesuglasice sa susjednim državama, Šarec kaže da taj prijedlog ima korijene u prošlim iskustvima sa procesom integracije, te da Slovenija to dobro zna iz vlastitog iskustva.

»Mi Slovenci smo morali praviti neke kompromise, koji su znali biti i bolni. Ali kako sam maloprije pomenuo Sjevernu Makedoniju, mislim da je to najeklatantniji primjer ucenjivanja jedne zemlje zbog bilateralnih pitanja. Zbog toga bi trebalo u buduće spriječiti takve pothvate, jer veto nijedne zemlje EU ne smije biti sredstvo za postizanje vlastitih interesa. EU je veća od pojedine zemlje in samo svi zajedno možemo biti jaki i uspješni. Ali naravno nije sve na zemljama EU, nego treba i politika zemalja koje se kandiduju za ulazak znati koja su važna pitanja a koja samo talasaju društvo« zaključio je Šarec.

ČETIRI USPJEŠNA PROJEKTA U KOJIMA UČESTVUJU CRNOGORSKI PARTNERI

POTPROGRAM MEDIA IDEALAN ZA FILMSKE STVARAOCE

Autorka: Bojana Milićević, novinarka Radija Crne Gore

Potprogram MEDIA Kreativne Evrope idelan je za podršku razvoju filmova, kazao je višestruko nagrađivani crnogorski reditelj, scenarista i producent Ivan Marinović. Sredstvima u okviru ovog potprograma podržan je njegov film, hit komedija „Živi i zdravi“, ali i filmski projekat u manjinskoj crnogorskoj koprodukciji „Deca pevaju hitove“ koji je tek u pripremi.

„Aplikacija za sredstva u okviru potprograma MEDIA složena je i zahtjevna, kriterijumi su izazovni i strogi, ali jednom kada prođete konkurs i dobijete sredstva, nema ograničenja kako ćete ih iskoristiti, što je za nas koji se bavimo filmskom produkcijom idealno. MEDIA nam daje odriješene ruke da dobijena sredstva iskoristimo kako mislimo da je najbolje, naravno, u svrhu projekta. MEDIA nam pomaže da premostimo dugu fazu razvoja filmskog projekta, odnosno dozvoljava produkciji da preživi i kada je ishod projekta neizvjestan“, rekao je Marinović. Nakon šestomjesečne suspenzije zbog neophodnosti usklađivanja nacionalnog zakonodavstva u oblasti audiovizuelnih medijskih usluga sa Direktivom (EU) 2018/1808 o AVM uslugama, Crna Gora je od avgusta 2024. godine ponovo postala punopravna članica MEDIA potprograma. Punopravno učešće Crna Gora povratila je nakon što je Skupština usvojila Zakon o audiovizuelnim medijskim uslugama.

Marinović je naglasio da nadležni moraju voditi računa da se zbog „inertnosti sistema“ i donošenja legislative ne bi smjelo događati da audiovizuelnom sektoru bude onemogućen pristup ovako važnim evropskim fondovima. On je podvukao da je podrška potprograma MEDIA izuzetno važna kako u finansijskom, tako i u kontekstu kredibiliteta u koprodukcionim krugovima koji projekat tako dobije.

Većina konkursa, odnosno poziva u okviru ovog potprograma objavljena je ove jeseni, a rokovi traju do proljeća naredne godine. U aktuelnoj finansijskoj perspektivi od 2021. godine, prema podacima koje ima Filmski centar, postoje četiri uspješna projekta u kojima učestvuju crnogorski partneri. U Ministarstvu kulture i medija očekuju da audio vizuelni sektor pokaže dodatno interesovanje za niz aktuelnih konkursa, da u prioritetima poziva pronadu prostor za unapređenje svog rada, aktivnosti i kapaciteta, kao i za umrežavanje sa sličnim organizacijama na evropskom nivou.

„Učešće u MEDIA potprogramu programa Kreativna Evropa je posebno važno jer su sredstva namijenjena isključivo audiovizuelnom sektoru i to za razvoj projekata, distribuciju, gejming, razvoj publike, mreže bioskopa i festivala“, naveli su iz Ministarstva kulture i medija.

Nakon ukidanja privremene suspenzije za učešće u programu, Filmski Centar Crne Gore, kao koordinator MEDIA potprograma, je organizovao sveobuhvatne info dane kojima su prisustvovali predstavnici audiovizuelnog sektora u Crnoj Gori. U Filmskom centru istakli su da su predstavljeni svi aktuelni konkursi, uz očekivanje da će broj aplikacija iz crnogorskog audiovizuelnog sektora biti veći u odnosu na prethodni period.

Ministarstvo kulture i medija saopštilo je da nastoji da dostupne informacije konstantno dijeli sa audiovizuelnim sektorom, pružajući istovremeno i podršku u procesu apliciranja, pronalaženju adekvatnih partnera, razumijevanju samog procesa koji ponekad nije jednostavan za organizacije koje se prvi put prijavljuju za neki poziv. Cilj je, kako su naveli u Ministarstvu, pospješivanje korišćenja dostupnih fondova i sredstava koja su raspoloživa za crnogorski kulturni, kreativni i audiovizuelni sektor, kako bi organizacije i institucije koje se bave ovim djelatnostima gradile svoje kapacitete za učešće u ovim fondovima i bile spremne za korišćenje strukturnih fondova koji će nam biti na raspolaganju nakon što postanemo punopravna članica Evropske unije.

ZABILJEŽEN VEĆI BROJ APLIKACIJA NA POZIVIMA ZA POTPROGRAM KULTURA

Ministarstvo kulture i medija u kontinuitetu sprovodi aktivnosti vezane za promociju i prezentaciju programa Kreativna Evropa organizujući info dane, radionice i obuke za pisanje uspješnih aplikacija i upravljanje projektima, uključujući finansijski menadžment u projektima.

“U posljednjih nekoliko godina imamo veći broj aplikacija na pozivima za potprogram Kultura, ali smo svjesni da je potrebno dodatno jačati kapacitete organizacija i profesionalaca u kulturi u cilju uspješnijeg učešća u svim međunarodnim fondovima i inicijativama koji pružaju finansijske grantove za oblast kulture“, pojasnili su iz Ministarstva. Kako su precizirali, u okviru potprograma Kultura trenutno je u toku realizacija 15 projekata u kojima učestvuju crnogorske organizacije i institucije, te da se finalni rezultati i ugovori za prethodni poziv za evropske projekte saradnje tek očekuju.

DURMITOR–INSPIRACIJA–KREACIJA–INOVACIJA

Autorka: Mirjana Ivanović, konsultantkinja na projektu EU4ME

Inspirisani ljepotom Durmitora, istrajni u namjeri da građanima/kama obezbijede bolji život, rukovodstvo opštine Žabljak prije dvije godine odlučilo je da unaprijedi svoje kapacitete, kako bi bolje mogli da iskoriste EU fondove.

“To opredjeljenje je danas rezultiralo sa sedamnaest predatih aplikacija na osam EU Programa. Jedan je uspješno realizovan, dva su na početku svoje realizacije (vrijednosti 425.354,97 eura), a jedanaest je u fazi ocjenjivanja i čekaju svoju finalnu odrednicu (vrijednost predatih projekata je 2.666.700,00eura)“, kazala je konsultantkinja predsjednika opštine za EU fondove i međunarodnu saradnju Jasminka Jagličić.

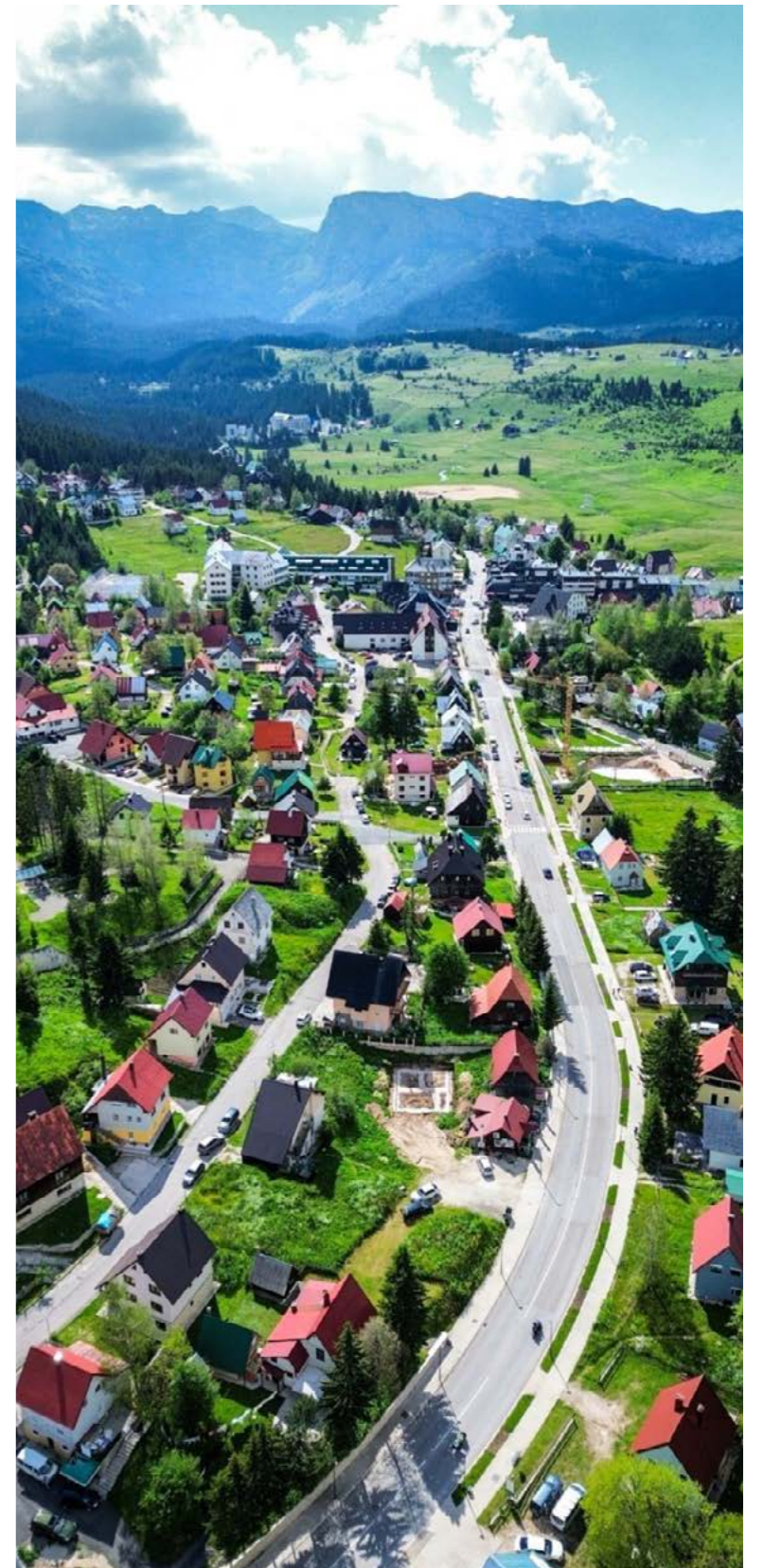
Život pod Durmitorom smatra privilegijom, a sa timom od četvoro, trenutno predano radi na implementaciji dva inovativna projekta.

“Nikola Tesla je kazao da nema predmeta koji je toliko vrijedan proučavanja kao priroda. Ovakvo razmišljanje motivisalo nas je da se uključimo u dva inovativna EU projekta For.REST i BIOMIMICRY“, kazala je Jagličić.

Ona je pojasnila da je namjera da se kroz For.REST projekat Žabljak pozicionira kao centar šumskog turizma, dok od projekta BIOMIMICRY očekuju da opštinu pozicionira kao centar primjene biomimikrije u arhitekturi, zasnovanoj na biodiverzitetu Durmitora.

“Projekat BIOMIMICRY (Inspired Habitat Design Solutions for Biodiversity Protection and Restoration) promovise biomimikriju kao naučnu disciplinu koja kroz pažljivo proučavanje prirode i njenih harmoničnih procesa pruža inovativne modele za zaštitu i obnavljanje biodiverziteta. Primjenom principa biomimikrije, inspirisanih prirodnim fenomenima, projekt rješava izazove pojedinca, zajednica i društva, podstičući težnju ka prirodnoj harmoniji i održivom razvoju“, kazala je Jagličić i dodala da je projekat vrijedan 1,5 miliona eura i da će se implementirati u roku od 36 mjeseci.

Ovaj projekat će se, kako je precizirala Jagličić koja je i menadžerka projekta, u prvoj fazi baviti analizom biodiverziteta Durmitora, prirodnih staništa, kao i proučavanjem mogućnosti njihove primjene u arhitekturi. “Za jedan broj izabranih “modela”, potražiće se

tehničko-tehnološka rješenja, da se u posljednjoj fazi projekta primijene na postojećoj arhitekturi javnih objekata opštine Žabljak. Tokom projekta biće urađena baza podataka biodiverziteta (staništa) projektom obuhvaćene teritorije (Slovenija, Hrvatska, Srbija, Bosna i Hercegovina, Italija, Crna Gora), za primjenu u arhitekturi", kazala je Jagličić.

Zatim će, pojasnila je ona, biti razvijeni moduli za edukaciju arhitekata.

"Višednevne edukacije doprinijeće unaprjeđenju znanja o metodama proučavanja prirode i uzimanju inspiracije iz njenih procesa, kako bi se primijenile u arhitekturi radi postizanja bolje integracije objekata u okolinu. Fokus je na održivoj i odgovornoj gradnji koja koristi obnovljive izvore energije, smanjuje proizvodnju nerazgradivog otpada, odgovorno upravlja emisijama štetnih gasova i doprinosi očuvanju kiseonika", rekla je Jagličić.

Iz opštine Žabljak ističu da je biomimikrija multidisciplinarna nauka koja podrazumijeva saradnju naučnika iz više oblasti te će projekat doprinijeti boljoj saradnji akademske zajednice. Biće urađena i Strategija za zaštitu biodiverziteta Jadransko-Jonske regije kroz primjenu biomimikrije. Vodeći partner na projektu je Research and Educational Center Mansion Rakičan (Slovenija). Projekat finansira INTERREG VI B IPA ADRION. Kada je u pitanju projekat For.REST (Šumski turizam u prekograničnom području između Srbije i Crne Gore), on ima za svrhu stvaranje inovativnog turističkog proizvoda - Šumski turizam!

"Na početku projekta biće urađena procjena prekogranične teritorije Srbija-Crna Gora za razvoj šumskog turizma, zatim će se na terenu izraditi jedinstven itinerer šumskog turizma sa kojim će se konektovati lokalni turistički operateri", kazala je Jagličić.

Projekat će se realizovati kroz četiri sesije obuke namijenjene sertifikovanim turističkim vodičima, uz razvoj jedinstvenog vodiča za šumske terapije. Ovaj vodič će omogućiti dodatnu edukaciju za 10 odabranih i sertifikovanih vodiča s obje strane prekogranične teritorije. Planirano je sertifikovanje, obilježavanje, uređenje i opremanje 20 km šumskih staza, poznatih kao "šumska kupališta."

"Ove staze biće opremljene lakom infrastrukturom, osmatračnicama i hranilištima za ptice, stvarajući prostor za harmonizaciju sa prirodom i jedinstvena iskustva šumske terapije. Osim terapijske dimenzije, turisti

će moći da posmatraju ptice u njihovim prirodnim staništima, prate njihov način života i uživaju u autentičnoj povezanosti sa šumom", pojasnila je Jagličić.

Pored opštine Žabljak, kao vodećeg partnera, partneri na ovom projektu su i Centar za zaštitu i proučavanje ptica (Podgorica), Specijalni rezervat prirode UVAC i Društvo za zaštitu i proučavanje ptica Srbije. Vrijednost projekta je 249,354.08 eura. Projekat For.REST sufinansira Evropska unija u okviru finansijskog instrumenta pretpristupne pomoći (IPA II) kroz Program prekogranične saradnje Srbija - Crna Gora 2014-2020. Ugovor za sufinansiranje sredstvima Evropske unije potpisan je sa Ministarstvom finansija Republike Srbije - Sektorom za ugovaranje i finansiranje programa iz sredstava Evropske unije.

Na kraju, Jagličić upućuje otvoreni poziv sa Žabljaka svima koji vole prirodu.

"Ako u Durmitoru nalazite inspiraciju, imate želju da stvarate kreaciju i nju transformišete u inovaciju dobrodošli ste u Žabljak na Durmitor. Proučavajući prirodu, upoznaćete sebe", kazala je Jagličić.

RESURSNİ CENTAR: PRVI CRNOGORSKI DOM AKTIVIZMA

Autorka: Nevena Purlija, CRNVO

Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO), uz podršku Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, 1. oktobra 2018. godine predstavio je prvi Resursni centar za organizacije civilnog društva u našoj zemlji. Projekat Resursnog centra, koji je sada u fazama II i III, predstavlja nastavak prethodnih aktivnosti CRNVO na polju razvoja civilnog društva i stvaranja podsticajnog ambijenta za njegovo djelovanje. Kao takav, Resursni centar je izrastao u svojevrsni Dom aktivizma u Crnoj Gori.

Resursni centar, kao novi format u okviru CRNVO, služi kao servisni centar za svakodnevnu podršku organizacijama civilnog društva, ali i pojedincima i pojedinkama, aktivistima i aktivistkinjama. Usluge Resursnog centra obuhvataju programe za jačanje kapaciteta, help-desk usluge, istraživanja, organizovanje javnih skupova, sajмова i konferencija, kao i mnoge druge aktivnosti prilagođene potrebama korisnika.

Projekat „Resursni centar za organizacije civilnog društva u Crnoj Gori – Faza III“ realizuje se u partnerstvu sa nevladinim organizacijama NVO Natura, NVO Nada, Bjelopoljskim demokratskim centarom, NVO Novi Horizont i NVO Bonum. Nacionalni i pet lokalnih resursnih centara pružaju sveobuhvatne usluge pravne, finansijske, komunikacione i administrativne podrške svim organizacijama civilnog društva.

PODRŠKA ORGANIZACIJAMA CIVILNOG DRUŠTVA

Među brojnim uslugama koje Resursni centar nudi su registrovanje organizacija civilnog društva (OCD), pravna i finansijska pomoć za svakodnevni rad, održavanje i nadogradnja mejling liste sa preko 1500 članova, konsultacije u pripremi i sprovođenju projekata finansiranih iz domaćih, bilateralnih i EU fondova, kao i svakodnevno informisanje o javnim pozivima, konkursima i vijestima relevantnim za OCD putem CRNVO mejling liste. Takođe, Resursni centar pruža podršku u pitanjima vezanim za komunikaciju i saradnju sa Vladom i lokalnim samoupravama, doprinosi izradi strateških i drugih dokumenata koji se odnose na civilno društvo, podstiče umrežavanje i partnerstva sa organizacijama u državi i regionu, nudi informacije o nacionalnim politikama u određenim oblastima i pruža mentorsku podršku u podnošenju inicijativa.

Nacionalni i lokalni resursni centri takođe pružaju organizacijama civilnog društva besplatne prostorije za organizovanje sastanaka, konferencija za štampu, fokus grupa, malih obuka i sličnih događaja. Kroz tri faze projekta organizovan je veliki broj treninga koji su prilagođeni različitim nivoima razvijenosti OCD, od

malih organizacija do onih srednje razvijenih i razvijenih. Među obuhvaćenim temama su strateški razvoj, mobilizacija zajednice i građana, komunikacije i odnosi s javnošću, pisanje projekata, upravljanje društvenim mrežama, prikupljanje sredstava, finansijsko upravljanje i izvještavanje.

Ono na šta smo u Resursnom centru posebno ponosni je naš Digitalni toolbox za OCD, koji pruža niz korisnih alata za organizacije civilnog društva. Posebno ističemo Bazu OCD, koja omogućava svim organizacijama, a naročito onim tek osnovanim i manjim, koje nisu u mogućnosti da kreiraju sopstvene internet stranice, da učine dostupnim najvažnije informacije svoje organizacije i tako budu vidljive potencijalnim donatorima i saradnicima. Osim Baze OCD, toolbox sadrži i druge vrijedne resurse poput Baze donatora, Baze Civil Society Facility i video uputstava koja pokrivaju teme od komunikacije projekata do registracije na platformi PADOR.

U okviru projekta, Resursni centar priprema i kvartalni bilten, koji na jasan i sažet način informiše o aktivnostima civilnog društva u Crnoj Gori, ali i o temama relevantnim za nadležne organe, institucije i Delegaciju EU.

25 GODINA POSVEĆENOSTI RAZVOJU CIVILNOG SEKTORA

CRNVO se već punih 25 godina se zalaže za uticajan, kredibilan i razvijen nevladin sektor, kao i za bolje uslove za njegovo djelovanje. Stoga je uspostavljanje Resursnog centra bio logičan nastavak dugogodišnjeg rada i prilika da se taj rad poboljša, osavremeni i prilagodi novonastalim uslovima i potrebama u Crnoj Gori. Sa ovom misijom i ciljem ćemo nastaviti da radimo i budemo podrška svim organizacijama civilnog društva u Crnoj Gori, kao i građanima/kama.

Sve usluge koje CRNVO pruža su besplatne, a njihov cilj je osnaživanje organizacija civilnog društva da aktivno doprinosu razvoju participativne demokratije u Crnoj Gori, kao i da jačaju sopstvene kapacitete. Zato se Resursni centar zalaže za dijalog sa Vladom, lokalnim samoupravama i drugim institucijama, gradeći odnose zasnovane na poštovanju zakona i međusobnom uvažavanju.

Resursni centar ostaje otvoren za sve organizacije civilnog društva i pojedince koji žele da doprinesu razvoju društva. Nastavićemo da se zalažemo za evropske vrijednosti, slobodu izražavanja i vladavinu prava, jer su te vrijednosti temelj našeg rada i opredjeljenja.

Resursni centar ostaje otvoren kao prva adresa svim organizacijama civilnog društva i pojedincima i pojedinkama koji planiraju da u formi udruženja i organizacija doprinesu razvoju društva u svim segmentima. Nastavićemo da se zajedno zalažemo za evropske vrijednosti, udruženi oko principa slobode izražavanja i vladavine prava, jer su te vrijednosti temelj rada nevladinog sektora i naše suštinsko opredjeljenje

CRNA GORA DIO INTERREG EVROPA PROGRAMA: DIJELJENJE RJEŠENJA ZA BOLJE POLITIKE

Autorka: Danijela Anđić, nacionalna kontaktna osoba za program Interreg Evropa

Crna Gora se prije godinu dana pridružila programu međuregionalne saradnje Interreg Evropa i time postala dio široke programske teritorije gdje se kreiraju prilike za dijeljenje rješenja i znanja o politikama. Programom se teži da investicije i inovacije koje vlasti sprovode dovedu do integrisanih i održivih rješenja za sve ljude i sva područja.

Djelujući kao mjesto okupljanja regionalnih i lokalnih vlasti, cilj programa jeste razmjena dobrih praksi i uspješnih politika, koje će adekvatno odgovoriti na izazove i dovesti do efikasnijeg upravljanja politikama regionalnog razvoja.

Program je usmjeren na jedan ključni prioritet – Bolje upravljanje saradnjom – koji se obrađuje kroz šest tematskih oblasti: Pametnija Evropa, Zelenija Evropa, Povezaniya Evropa, Socijalnija Evropa, Evropa bliža građanima i Bolje upravljanje regionima. Svaka od ovih tema nalazi svoje uporište u kohezionoj politici Evropske unije, i upravo taj šarenolik pristup omogućava korisnicima ovog programa da saraduju na temama od zajedničkog interesa u skladu sa svojim regionalnim potrebama.

UČEŠĆE KROZ DVA POZIVA

Raspolažući budžetom od 394 miliona eura, program podržava razmjenu dobrih praksi i rješenja na teritoriji koja obuhvata 36 evropskih država, od toga 27 zemalja članica Evropske unije, pet IPA zemalja, te Norvešku, Moldaviju, Švajcarsku i regije Ukrajine koje nisu pod kontrolom ruskih snaga.

Kao dio jedne od sedam zemalja koje su se pridružile programu u odmakloj fazi sprovođenja, crnogorski korisnici su imali priliku da ostvare saradnju kroz dva poziva. Restriktivni poziv, bio je namjenski kreiran baš za novajlije u programu na način da su mogli da se pridruže nekim od 150 projekata Prvog i Drugog poziva, koji su već krenuli sa sprovođenjem. Odabравši teme Pametnije i Zelenije Evrope, četiri crnogorska projekta su bila jedna od ukupno 55 odobrenih ovim pozivom.

Sa budžetom od oko 380 hiljada eura, crnogorske institucije i organizacije će u naredne tri do četiri godine raditi na unapređenju sprovođenja politika regionalnog razvoja koje podržavaju usvajanje Korporativne digitalne odgovornosti u malim i srednjim preduzećima, unapređenju politika u oblasti biciklizma, odnosno doprinosu dekarbonizaciji transporta prelaskom sa individualnih motorizovanih prevoznih sredstava na prevoz biciklima, unapređenju politika planiranja zelene mobilnosti na bazi vodonika i razvoja odgovarajuće infrastrukture, te pružanju podrške organima vlasti u stavljanju budućih vještina u središte dvostruke tranzicije za pametniji i otporniji razvoj.

Dodatno, crnogorski korisnici su učestvovali i u Trećem pozivu u okviru kojeg je sredinom decembra za finansiranje odobreno 113 projektnih predloga koji će adresirati svih šest tema programa. Među odobrenim projektima nalazi se 12 crnogorskih institucija i organizacija, koje su sa budžetom od oko 1,5 miliona eura ostvarile učešće u 10 odobrenih projekata.

PLATFORMA KAO JOŠ JEDNO SREDSTVO UNAPREĐENJA POLITIKA

Platforma za učenje o politikama je drugi stub programa Interreg Evropa, koji zajedno sa projektima međuregionalne saradnje pomaže regionalnim, lokalnim i nacionalnim vlastima da izrade i isporuče bolje politike. Temelji se na dobrim praksama iz oblasti regionalnih razvojnih politika i teži da učenje o politikama podstakne širom programske teritorije.

To je prostor gdje evropska zajednica koja se bavi kreiranjem politika može iskoristiti znanje i iskustvo svojih kolega i stručnjaka koji djeluju na regionalnom nivou. Kroz nju se nude informacije o raznim temama putem tematskih publikacija, onlajn i događaja uživo, kao

i putem direktne komunikacije sa timom stručnjaka. Korisnici ove usluge mogu da upostave kontakt sa donosiocima politika koji se suočavaju sa istim ili sličnim izazovima, uče iz iskustva svojih kolega, dobiju korisne savjete u vezi sa njihovim svakodnevnom radom na kreiranju politika i izgrade profesionalne kapacitete, ili pak da podijele vlastita iskustva u donošenju politika i odaberu teme koju će eksperti sa Platforme obraditi kroz publikacije i događaje. Još jedna dobra strana ove Platforme jeste da se njeni benefiti mogu iskoristiti u bilo kom trenutku, do kraja programskog perioda 2021-2027. Bilo kroz projekte ili usluge Platforme, učešće Crne Gore u programu Interreg Evropa otvara mogućnost za jačanje međuregionalne saradnje i razmjenu znanja i iskustava sa partnerima iz EU i drugih država učesnica. Ulaganje u bolje upravljanje saradnjom i prilagođavanje lokalnih i nacionalnih politika evropskim standardima može doprinijeti brzom razvoju kapaciteta institucija u zemlji, što je značajan korak ka integraciji Crne Gore u Evropsku uniju.

MINISTARSTVO EVROPSKIH POSLOVA I MINISTARSTVO PROSVJETE, NAUKE I INOVACIJA, UZ FINANSIJSKU PODRŠKU EU, SPROVELI KAMPANJU POSVEĆENU DEBATOVANJU O EU TEMAMA

SREDNJOŠKOLCI „BUZZOVALI“ O EVROPSKOJ UNIJI

Autorka: Jelena Kulidžan, konsultantkinja na projektu EU4ME

Evropska unija je bila „buzz word“ protekla dva mjeseca među mladima širom Crne Gore. U okviru naše EUbuzz kampanje, 18 škola iz 16 crnogorskih gradova organizovale su školske debatne turnire o EU temama, ukrštajući argumente da li bi i zašto Crna Gora trebalo da postane članica jedne ovakve zajednice.

„Kampanja EUbuzz je mene i moje vršnjake dosta naučila o EU i to je jako bitno zato što ćemo upravo mi biti punoljetni kada Crna Gora postane članica EU 2028. godine. Bez obzira na to da li smo bili afirmacija ili negacija, mi smo morali mnogo da istražujemo i učimo o samoj organizaciji, što je proširilo naše vidike i možda promijenilo mišljenje nekih od nas o EU“, kazao je Maksim Vešković, učenik prvog razreda podgoričke gimnazije „Slobodan Škerović“, nakon što je sa svojim timom pobijedio na školskom debatnom turniru.

Maksim je jedan od preko 300 debatera/ki koji su zajedno sa svojim mentorima/kama učestvovali u EUbuzz kampanji, koju su sproveli Ministarstvo evropskih poslova i Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija, uz finansijsku podršku Evropske unije kroz projekte EU4ME i Evropska kuća. Cilj kampanje, koja je trajala od oktobra do decembra, bio je da mladima približi EU teme, podstakne ih na kritičko promišljanje i motiviše da se aktivno uključe u društvene procese.

Za te potrebe izrađen je Vodič o buzzovanju o Evropskoj uniji, koji je pripremila Melita Rastoder Ljaić iz Ministarstva evropskih poslova. Ona objašnjava da se u Vodiču nije bavila političkim, već pitanjima iz svakodnevnog života, vrijednostima, razvojem i mogućnostima koje se otvaraju pred mladim ljudima.

„Kroz članstvo u EU, mnoge zemlje su doživjele transformaciju u oblasti ekonomije, obrazovanja, ljudskih prava, ali i u pogledu jačanja institucija i demokratije. Članstvo u EU može donijeti brojne koristi, ali takođe nosi i određene izazove. Da bismo uopšte mogli da donosimo mudre odluke, moramo sagledati sve aspekte, prednosti, ali i potencijalne prepreke koje nas čekaju. Zato je važno da razgovaramo o tome šta članstvo u EU znači za nas kao društvo. Kroz ovakve debate, učimo da diskutujemo, da argumentujemo, ali i da se poštujemo“, dodaje Rastoder Ljaić.

Vodič o buzzovanju o EU predstavljen je tokom EUbuzz Info dana, koji su organizovani za debatne klubove iz tri regije u Podgorici, Beranama i Budvi tokom oktobra.

„Kroz članstvo u EU, mnoge zemlje su doživjele transformaciju u oblasti ekonomije, obrazovanja, ljudskih prava, ali i u pogledu jačanja institucija i demokratije. Članstvo u EU može donijeti brojne koristi, ali takođe nosi i određene izazove. Da bismo uopšte mogli da donosimo mudre odluke, moramo sagledati sve aspekte, prednosti, ali i potencijalne prepreke koje nas čekaju. Zato je važno da razgovaramo o tome šta članstvo u EU znači za nas kao društvo. Kroz ovakve debate, učimo da diskutujemo, da argumentujemo, ali i da se poštujemo“, dodaje Rastoder Ljaić.

Vodič o buzzovanju o EU predstavljen je tokom EUbuzz Info dana, koji su organizovani za debatne klubove iz tri regije u Podgorici, Beranama i Budvi tokom oktobra.

Pored novih saznanja o EU, učesnici/ce Info dana su imali priliku i da saznaju više o vještinama potrebnim za uspješno debatovanje, koje im je predstavio Krsto Vuković, voditelj Debatnog programa Crne Gore.

„Najbolji efekti u procesu usvajanja znanja najčešće dolaze problematizacijom predmetnih tema, odnosno, kritičkim promišljanjem pro et contra. U EUbuzz kampanji debatni formati su postavili zahtjeve usvajanja znanja o EU i pozicioniranju Crne Gore u integrativnim procesima, ali, ne manje važno, za podizanje svijesti o demokratiji, vladavini prava, odgovornosti i drugim vrijednostima i standardima koje usvajamo na ličnoj ravni kao građani“, istakao je Vuković.

Pobjedničkim timovima na školskim takmičenjima, njihovim članovima/cama i mentorima/kama, uručene su diplome i nagrade (vaučer od 50 EUR za trgovinu u knjižari), na svečanom događaju u Podgorici 13. decembra. Događaj su otvorili glavni pregovarač Crne Gore sa Evropskom unijom Predrag Zenović i ambasador Evropske unije u Crnoj Gori, Johan Satler.

„Želim da vam se iskreno zahvalim na posvećenosti i želji da upoznate zajednicu, koju ćete sutra oblikovati kao njeni punopravni građani. Vi ste generacija koja će uskorodonošiti odluke o tome kakva Crna Gora treba da bude u Evropskoj unij. Zbog toga vas pozivam da nastavite dalje – da istražujete, učite, budite dio programa koji vas povezuje s vršnjacima širom Evrope. Kroz projekte kao što je EUbuzz, vi već pokazujete da ne čekate promjene, već ih sami stvarate“, kazao je glavni pregovarač.

Satler je, nakon razgovora sa mladima, istakao da je budućnost Crne Gore u sigurnim rukama.

„Želim da danas razumijete jednu ključnu poruku. Evropska unija nije jednokratni projekat uspostavljen davno, zamrznut u vremenu. To je proces stalnog dijaloga, prilagođavanja i razvoja. A vi ste kroz EUbuzz već postali dio tog procesa. Slušajući vas, jasno je da Crna Gora neće biti samo dio Evropske unije već ćete je i obogatiti.

Vaša energija, vaša kreativnost i vaša posvećenost predstavljaju ono što će EU učiniti jačom i raznolikijom“, kazao je ambasador EU.

U EUbuzz kampanji učestvovala su srednje škole iz Podgorice, Tuzi, Bara, Kotora, Tivta, Herceg Novog, Budve, Nikšića, Danilovgrada, Bijelog Polja, Pljevalja, Petnjice, Rožaja, Mojkovca, Žabljaka i Berana.

© Đorđe Čmičjanin, Vlada Crne Gore

Evropski dan interreg saradnje Herceg Novi

Evropski dan u Kolasinu

Evropski dan u Bijelom Polju

© Saša Matić, Vlada Crne Gore

Evropski dan u Nikšiću

Finale EUbuzz kampanje

© Đorđe Cmiljanić Vlada Crne Gore

Potpisivanje ugovora o finansiranju programa i projekata sa 13 NVO u oblasti evroatlantskih i evropskih integracija za 2024. godinu

© Đorđe Cmiljanić Vlada Crne Gore

Obilježavanje Evropskog dana jezika

Poceo program obuka Ready4EU

Zajednica u procesu evropskih integracija Crne Gore

Opštine za EU

Finansira Evropska unija

Osnaživa proces

Potpisivanje Memoranduma o saradnji između pet ministarstava Vlade Crne Gore, Zajednice opština Crne Gore i svih jedinica lokalne samouprave

© Saša Matić Vlada Crne Gore

Vlada CG dobila nagradu Portala EWB (1)

© Bojana Čupić Vlada Crne Gore

Radni doručak povodom predavljanja Reformske agende Crne Gore za povlačenje sredstava iz Plana rasta za ZB

Sastanak članova Vlade i pregovaračke strukture sa članovima COELE

COELA meeting in Podgorica:

Montenegro on the EU journey

12-13 September

COELA Meeting in Podgorica: Montenegro on the EU journey

EUROKAZ

Ovaj projekt finansirala
Evropska Unija

Vlada
Crne Gore